
FOLKETINGET

Udenrigsudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere
Dato: 2. december 2009

Lissabontraktatens betydning for politikområder under Udenrigsudvalget

Lissabontraktaten trådte i kraft den 1. december 2009. Denne note giver et overblik over Lissabontraktatens væsentligste nyskabelser på Udenrigsudvalgets politikområder. For en generel gennemgang af Lissabontraktaten og de institutionelle ændringer henvises til [EU-note - E 8 af 6. december 2007](#), som er optrykt som bilag i EU-Oplysningens sammenskrevne udgave af Lissabontraktaten (s. 382).

Nedenfor benyttes følgende forkortelser:

TEU= Traktaten om Den Europæiske Union

TEUF= Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (erstatte traktaten om det Europæiske Fællesskab).

Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

Lissabontraktaten indebærer en **stærkelse af samordningen af EU-politikinstrumenter** på det eksterne område, navnlig ved oprettelsen af posten som højtstående repræsentant for udenrigsanliggender.

Med Lissabontraktaten oprettes posten som **højtstående repræsentant for udenrigsanliggender** med to funktioner - han/hun skal både være formand

for Rådet for Udenrigsanliggender og en af Kommissionens næstformænd – og skal sikre sammenhæng i Unionens optræden udadtil¹. Han/hun udnævnes af Det Europæiske Råd med samtykke fra Kommissionens formand. Som en af Kommissionens næstformænd er han/hun underlagt Europa-Parlamentets afstemning om indsættelse af den samlede Kommission. En erklæring, som Europa-Parlamentets repræsentanter tog initiativ til, og som kom i stand hen mod slutningen af regeringskonferencen, sikrer Europa-Parlamentet ret til at blive inddraget i udnævnelsen af den midlertidige første højtstående repræsentant.

Endvidere smeltes Unionen og Fællesskabet sammen til **én juridisk person**². Denne sammensmeltning har en særlig betydning for udenrigspolitikken, idet EU fremover kan indgå bindende aftaler med tredjelande og internationale organisationer, som både dækker det traditionelle arbejde i det daværende søjle 1-Fællesskab og den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Samtidig indføres en **fælles procedurebestemmelse** for forhandling og indgåelse samt evt. suspension og domstolsprøvelse af disse internationale aftaler³. Bestemmelsen fastlægger også reglerne for samspillet mellem Kommissionen/udenrigsrepræsentanten, Rådet og Europa-Parlamentet.

Hovedreglen i forbindelse med afstemninger om aftaler, der berører den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, vil som hidtil være **enstemmighed i Rådet**. Desuden inddrages Europa-Parlamentet som noget nyt i det økonomiske, finansielle og tekniske samarbejde med tredjelande. Hidtil har Europa-Parlamentet ikke haft nogen større indflydelse på indgåelsen af internationale aftaler.

Grundlæggende **forbliver den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik et mellemstatsligt anliggende**, og bestemmelserne bibeholdes i et særskilt kapitel i Unionstraktaten⁴. De mest markante ændringer i procedurerne er følgende:

- der i indføres et nyt, **særligt retsgrundlag for** vedtagelse af en afgørelse om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med medlemslandenes **behandling af personoplysninger** under udøvelsen af aktiviteter under FUSP'en⁵.
- Der indføres en såkaldt "**passerelle**" (fransk for "gangbro"), som betyder, at Det Europæiske Råd med enstemmighed kan bemyndige Rådet til at

---

¹ Jf. artikel 27 i TEU.

² Jf. artikel 47 i TEU.

³ Jf. artikel 218 i TEUF.

⁴ Jf. artikel 23-46 i TEU.

⁵ Jf. artikel 39 i TEU.

gå fra enstemmighed til kvalificeret flertal, dog bortset fra i afgørelser, der har indvirkning på militær- eller forsvarsområdet⁶.

- Det tilføjes, at **udenrigsrepræsentanten skal koordinere** medlemsstaternes samordning af deres optræden ved internationale organisationer⁷
- Lissabontraktaten bestemmer, at anvendelsen af **økonomiske sanktioner mod tredjelande** forudsætter et fælles forslag fra udenrigsrepræsentanten og Kommissionen, og der indføres krav om orientering af Europa-Parlamentet⁸. Endvidere præciseres, at sanktioner også kan anvendes over for fysiske eller juridiske personer m.v.

Det præciseres, at **EF-Domstolen** (som ændrer navn til EU-Domstolen) fortsat ikke har nogen kompetence på FUSP-området⁹. I den forbindelse præciseres det dog også, at Domstolen fortsat har kompetence til at kontrollere, om Unionens kompetencer på dette område udøves inden for de grænser og procedurer, der er fastsat i traktaterne, samt under retssager anlagt af private at prøve gyldigheden af retsakter på FUSP-området, der berører den umiddelbart og individuelt¹⁰.

Endelig præciserer Lissabontraktaten **FUSP'ens særlige kendetegn**, idet det understreger, at FUSP-samarbejdet udgør sin egen kompetencekategori¹¹, og at gennemførelsen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik ikke berører procedurerne og beføjelserne på andre politikområder og omvendt¹².

Udviklingssamarbejde og humanitær bistand

Lissabontraktatens samler bestemmelserne om udviklingssamarbejde og humanitær bistand i et selvstændigt afsnit¹³.

De nye regler indbefatter navnlig:

- indførelse af et **specifikt retsgrundlag for humanitær bistand**, som fremhæver politikens særlige karakter og anvendelsen af principperne i humanitær folkeret, især upartiskhed og ikke-forskelsbehandling¹⁴.
- udtrykkelig angivelse af **bekæmpelse og udryddelse af fattigdom som det overordnede mål** for EU's politik for udviklingssamarbejde. Der skal

---

⁶ Jf. artikel 31, stk. 3 og 4 i TEU.

⁷ Jf. artikel 34 i TEU.

⁸ Jf. artikel 215 i TEUF.

⁹ Jf. 275, stk. 1, i TEUF.

¹⁰ Jf. 275, stk. 2, i TEUF.

¹¹ Jf. artikel 2, stk. 4, i TEUF.

¹² Jf. artikel 40 i TEU.

¹³ Jf. femte del, afsnit III, i TEUF, dvs. artikel 208-214 i TEUF.

¹⁴ Jf. artikel 214 i TEUF.

tages hensyn til dette mål, når EU fører politikker ud i livet, som må forventes at påvirke udviklingslandene. Det indebærer også, at **udviklingspolitikken er en selvstændig politik** og ikke en gren af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

- at Rådet - når der er behov for **akut finansiel bistand** - kan træffe afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen.

Der skabes hjemmel for en række nye initiativer såsom en artikel om oprettelsen af et **frivilligt europæisk korps for humanitær bistand** og ændring i rammerne for gennemførelse af EU's bistandshjælp¹⁵.

Endelig klassificerer Lissabontraktaten udviklingssamarbejde og humanitær bistand som **delte parallelle kompetencer**¹⁶. Det betyder, at EU fører en selvstændig politik, som hverken forhindrer medlemslandene i at udøve deres kompetencer eller blot gør EU's politik til et supplement til medlemslandenes indsats.

Med venlig hilsen

Thomas Fich
(3611)

---

¹⁵ Jf. artikel 214, stk. 5, i TEUF.

¹⁶ Jf. artikel 4, stk. 4, i TEUF.